

Η

ΕΝΙΑΙΑ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ

4^ο ΚΛΙΜΑΚΙΟ

Συνήλθε στην έδρα της στις 27 Νοεμβρίου 2023 με την εξής σύνθεση: Βασιλική Καραδήμα Πρόεδρος, Μαργαρίτα Κανάβα Εισηγήτρια και Μαρία Μανδράκη Μέλη.

Για να εξετάσει την από 19.10.2023 με ΓΑΚ ΕΑΔΗΣΥ 1628/20.10.2023 Προδικαστική Προσφυγή του οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «προσφεύγων»), που εδρεύει στην «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Κατά του «...» (εφεξής η «αναθέτουσα αρχή»), όπως εκπροσωπείται νόμιμα και κατά της με αριθμ. πρωτ. .../ 476510/6.10.2023 απόφασης του Γενικού Γραμματέα «...» ,περί έγκρισης των υπ' αριθμ. 5/2023 και 6/2023 Πρακτικών της Επιτροπής Διαγωνισμού, σχετικά με τον έλεγχο των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου. Στην εν λόγω απόφαση ενσωματώνονται η με αριθμ. πρωτ. .../214758/04.05.2023 απόφαση ,περί έγκρισης του υπ' αριθμ. 1/12.04.2023 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού, η με αριθμ. πρωτ. .../279027/8.06.2023 απόφαση ,περί έγκρισης των υπ' αριθμ. 2/24.05.2023 και 3/30.05.2023 Πρακτικών της Επιτροπής Διαγωνισμού και η με αριθμ. πρωτ. .../326927/7.07.2023 απόφαση, περί έγκρισης του υπ' αριθμ. 4/4.07.2023 Πρακτικού της Επιτροπής Διαγωνισμού (εφεξής η «προσβαλλόμενη») και

Κατά του παρεμβαίνοντος οικονομικού φορέα με την επωνυμία «...» (εφεξής ο «παρεμβαίνων»), που εδρεύει στο «...», όπως εκπροσωπείται νόμιμα.

Με την προδικαστική προσφυγή του ο προσφεύγων αιτείται την ακύρωση της προσβαλλόμενης απόφασης κατά το σκέλος που κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος και ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού.

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

Με την παρέμβασή του ο παρεμβαίνων επιδιώκει την απόρριψη της προσφυγής και τη διατήρηση της ισχύος της προσβαλλόμενης.

Η συζήτηση άρχισε, αφού άκουσε την Εισηγήτρια

Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα

Σκέφτηκε κατά το Νόμο

1. Επειδή, για την άσκηση της προσφυγής έχει καταβληθεί το νόμιμο παράβολο ,κατά το άρθρο 363 παρ.1 και 2 του Ν. 4412/2016 και άρθρο 5 παρ.1 και 2 του Π.Δ. 39/2017, συνολικού ποσού 1.815 ευρώ (βλ. ηλεκτρονικό παράβολο με κωδικό «...», την από 17.10.2023 πληρωμή στην ALPHA BANK και την εκτύπωση από την σελίδα της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων του Υπουργείου Οικονομικών περί αυτόματης δέσμευσης), το οποίο και υπολογίζεται με βάση την προϋπολογιζόμενη δαπάνη της σύμβασης, σχετικά με την οποία ασκείται η προδικαστική προσφυγή, ήτοι 363.000,00€ μη συμπεριλαμβανομένου ΦΠΑ.

2. Επειδή, η αναθέτουσα αρχή με τη με αριθμ. πρωτ. «...» Διακήρυξη, προκήρυξε δημόσιο διεθνή ανοικτό διαγωνισμό με αντικείμενο «...», με κριτήριο κατακύρωσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς βάσει τιμής, συνολικής εκτιμώμενης αξίας 450.120,00€ συμπεριλαμβανομένου Φ.Π.Α., ο οποίος αναρτήθηκε στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) στις 13.03.2023 με Α.Δ.Α.Μ. «...», καθώς και στη διαδικτυακή πύλη του ΕΣΗΔΗΣ, όπου ο επίμαχος διαγωνισμός έλαβε συστημικό αριθμό «...» Ως εκ τούτου, ο επίδικος διαγωνισμός που προκήρυξε η αναθέτουσα αρχή ενόψει του αντικειμένου του, της προϋπολογισθείσας αξίας της σύμβασης και του χρόνου εκκίνησης της διαδικασίας ανάθεσης εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου IV του Ν. 4412/2016.

3. Επειδή, η υπό εξέταση προδικαστική προσφυγή έχει ασκηθεί εμπρόθεσμα καθόσον κατατέθηκε στις 19.10.2023 στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού, λαμβανομένου υπ' όψιν ότι η προσβαλλόμενη απόφαση κοινοποιήθηκε στους συμμετέχοντες μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 9.10.2023 και εν γένει παραδεκτά.

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

4. Επειδή, ο παρεμβαίνων κατέθεσε μέσω της επικοινωνίας του ηλεκτρονικού τόπου του διαγωνισμού στις 27.10.2023, ήτοι εμπροθέσμως, δοθέντος ότι η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή κοινοποιήθηκε από την αναθέτουσα αρχή την 20.10.2023, την παρέμβασή του, για την οποία θεμελιώνει άμεσο, προσωπικό και ενεστώς έννομο συμφέρον καθώς η προσφορά του έχει κριθεί αποδεκτή και έχει ανακηρυχθεί οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού.

5. Επειδή, ο προσφεύγων στις 8.11.2023, ήτοι εμπροθέσμως σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 365 του ν. 4412/2016, ως ισχύει μετά την τροποποίηση του με το ν. 4782/2021, δοθέντος ότι οι απόψεις της αναθέτουσας αρχής του κοινοποιήθηκαν την 3.11.2023, υπέβαλε υπόμνημα, επί των απόψεων και της παρέμβαση, το οποίο λαμβάνεται υπόψη από το Κλιμάκιο.

6. Επειδή, στο υπό κρίση διαγωνισμό έλαβαν μέρος δυο οικονομικοί φορείς, ήτοι ο προσφεύγων και ο παρεμβαίνων. Σύμφωνα με το υπ' αριθμ. Ι/12.04.2023 Πρακτικό, η Επιτροπή Διαγωνισμού κάλεσε τον παρεμβαίνοντα σε διευκρινίσεις διότι διαπίστωσε, μεταξύ άλλων, ότι αφενός μεν στο προσκομισθέν πιστοποιητικό ISO 9001 δεν περιλαμβάνεται το ζητούμενο από τον όρο 2.2.7 της διακήρυξης πεδίο εφαρμογής «...», αφετέρου δεν προκύπτει το συγκεκριμένο είδος εργασιών και μέρος του συνολικού έργου που θα εκτελέσουν οι τρίτοι φορείς «...» και «...» στους οποίους στηρίζεται ο προσφεύγων. Κατόπιν δε προσκόμισης σχετικών εγγράφων, με τη με αριθμ. πρωτ. ... /279027/8.06.2023 απόφαση της αναθέτουσας αρχής κρίθηκαν αποδεκτοί οι φάκελοι δικαιολογητικών συμμετοχής-τεχνικών προσφορών αμφοτέρων των συμμετεχόντων και, αφού η αναθέτουσα αρχή αιτήθηκε διευκρινίσεις από τον παρεμβαίνοντα και ως προς την οικονομική του προσφορά, με τη με αριθμ. πρωτ. .../326927/7.07.2023 απόφασή της, ο παρεμβαίνων ανακηρύχθηκε προσωρινός ανάδοχος του διαγωνισμού. Μετά δε τον έλεγχο των αρχικών και συμπληρωματικών δικαιολογητικών κατακύρωσης του παρεμβαίνοντος, με την προσβαλλόμενη απόφαση ο παρεμβαίνων ανακηρύχθηκε οριστικός ανάδοχος του διαγωνισμού.

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

7. Επειδή, ο προσφεύγων, ως προσφέρων του εν θέματι διαγωνισμού, του οποίου η προσφορά κρίθηκε αποδεκτή και κατατάχτηκε δεύτερος σε σειρά μειοδοσίας, θεμελιώνει έννομο συμφέρον για την άσκηση προδικαστικής προσφυγής κατά της προσβαλλόμενης ως βλαπτόμενος, κατά το μέρος που αφορά στην αποδοχή της προσφοράς του παρεμβαίνοντος, ερειδόμενο στη ζημία του από τυχόν παράνομη συμμετοχή τρίτου στον διαγωνισμό και στο επιδιωκόμενο όφελος από την απόρριψη της προσφοράς του, επιδιώκοντας ευλόγως να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση.

8. Επειδή, το άρθρο 53 του ν. 4412/2016 " Δημόσιες Συμβάσεις Έργων Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 214/25/ΕΕ) ΦΕΚ Α' 200/24.10.16" ορίζει ότι: «...2. Τα έγγραφα της σύμβασης...περιέχουν ιδίως : ιβ) τους όρους και τα κριτήρια επιλογής, καθώς και τα ελάχιστα επίπεδα αυτών, σχετικά με τους λόγους αποκλεισμού, την οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια και την τεχνική ή/και επαγγελματική ικανότητα των υποψηφίων ή προσφερόντων,... κ) τα απαιτούμενα αποδεικτικά μέσα (δηλώσεις, δικαιολογητικά κ.λπ.),...».

9. Επειδή, το άρθρο 58 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι «Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή ζητάει από τον προσφέροντα να αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει. [...]». Κατά πάγια δε νομολογία, η ανάθεση της εκτέλεσης τμήματος της σύμβασης σε τρίτους, ήτοι σε οικονομικούς φορείς μη συνδεόμενους με την αναθέτουσα αρχή με νομικό δεσμό, αποτελεί ανάθεση τμήματος της σύμβασης υπό μορφή υπεργολαβίας, ανεξαρτήτως της ειδικότερης νομικής φύσης και μορφής της σχέσης, βάσει της οποίας θα αναλάβουν αυτοί έναντι του αναδόχου την εκτέλεση των σχετικών εργασιών (βλ. ΣτΕ ΕΑ 170/2020) Συνεπώς, τα τρία καταρχήν διακριτικά γνωρίσματα της υπεργολαβίας είναι πρώτον, η ιδιότητα του υπεργολάβου ως τρίτου έναντι του αναδόχου /προσφέροντος, δεύτερον, η εκτέλεση από τον υπεργολάβο μέρους του συμβατικού αντικειμένου και τρίτον, η ανυπαρξία συμβατικής σχέσης μεταξύ τρίτου και αναθέτουσας αρχής.

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

10. Επειδή, το άρθρο 75 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι «...4. Όσον αφορά την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να επιβάλλουν απαιτήσεις που να εξασφαλίζουν ότι οι οικονομικοί φορείς διαθέτουν τους αναγκαίους ανθρώπινους και τεχνικούς πόρους και την εμπειρία για να εκτελέσουν τη σύμβαση σε κατάλληλο επίπεδο ποιότητας....».

11. Επειδή, το άρθρο 78 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. 1. Όσον αφορά στα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας που προβλέπονται στην παρ. 3 του άρθρου 75, περί κριτηρίων επιλογής, και τα κριτήρια σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα που προβλέπονται στην παρ. 4 του άρθρου 75, ένας οικονομικός φορέας μπορεί, κατά περίπτωση και για συγκεκριμένη σύμβαση, να στηρίζεται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών του με αυτούς. Όσον αφορά στα κριτήρια που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περ. στ' του Μέρους II του Παραρτήματος XII του Προσαρτήματος Α' ή με την επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να βασίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο εάν οι τελευταίοι εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Αν ο οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, αποδεικνύει στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, ιδίως, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτόν.[...]». Ως δε έχει κριθεί (βλ. ΣΤΕ 1347/2023, 1612/2022) η επίκληση της ικανότητας τρίτων οικονομικών φορέων για την πλήρωση των κριτηρίων που σχετίζονται με τα επαγγελματικά προσόντα και την τεχνική ικανότητα είναι επιτρεπτή μόνο στην περίπτωση που οι εν λόγω οικονομικοί φορείς θα εκτελέσουν τις εργασίες, για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Στην περίπτωση αυτή, οι εν λόγω φορείς αυτοί έχουν υποχρεωτικά τον χαρακτήρα υπεργολάβου, χωρίς να ασκεί επιρροή το είδος της σύμβασης που θα συνάψουν με τον ανάδοχο για την εκτέλεση των σχετικών εργασιών. Επομένως, οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς οφείλουν να δηλώνουν στο ΕΕΕΣ το τμήμα (ποσοστό) της σύμβασης που προτίθενται να αναθέσουν σε υπεργολάβο, στην επαγγελματική και τεχνική ικανότητα του

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

οποίου στηρίζονται για την εκτέλεση του εν λόγω μέρους, όσο και τα στοιχεία του υπερβολάβου αυτού, η δε παράλειψη αναφοράς των ανωτέρω στοιχείων συνιστά ουσιώδη έλλειψη της προσφοράς, η οποία επιφέρει, την απόρριψη.

12. Επειδή, το άρθρο 79 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Κατά την υποβολή αιτήσεων συμμετοχής ή κατά την υποβολή προσφορών στις διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων, πλην της απευθείας ανάθεσης των άρθρων 118 και 328, οι αναθέτουσες αρχές δέχονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986 (Α' 75), ως προκαταρκτική απόδειξη προς αντικατάσταση των πιστοποιητικών που εκδίδουν δημόσιες αρχές ή τρίτα μέρη, επιβεβαιώνοντας ότι ο εν λόγω οικονομικός φορέας πληροί τις ακόλουθες προϋποθέσεις:[...], β) πληροί τα σχετικά κριτήρια επιλογής, τα οποία έχουν καθορισθεί σύμφωνα με τα άρθρα 75, περί κριτηρίων επιλογής, 76, περί κριτηρίων επιλογής σε διαδικασίες σύναψης δημόσιας σύμβασης έργου [...]Το ΕΕΕΣ αποτελείται από επίσημη δήλωση του οικονομικού φορέα ότι ο σχετικός λόγος αποκλεισμού δεν ισχύει και/ή ότι πληρούται το σχετικό κριτήριο επιλογής και παρέχει τις κατάλληλες πληροφορίες, όπως απαιτείται από την αναθέτουσα αρχή [...]5. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες και υποψήφιους, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας...». Ειδικότερα, το ΕΕΕΣ ενέχει, προϋποθέτει και ερείδεται επί μιας καταρχήν εμπιστοσύνης ως προς τον υποβάλλοντα οικονομικό φορέα και όσον αφορά τα εξ αυτού δηλούμενα, τα οποία θα ελεγχθούν επισταμένως κατά το στάδιο αξιολόγησης δικαιολογητικών κατακύρωσης πριν την οριστικοποίηση της ανακήρυξής του ως αναδόχου. Όμως, αυτή η καταρχήν εμπιστοσύνη και η κατά τα ως άνω οπισθοβαρής καταρχήν διάρθρωση της ελεγκτικής διαδικασίας, δεν μπορεί να αποκλείσει τον ίδιο τον έλεγχο της αληθείας και πραγματικότητας των δηλουμένων στην περίπτωση που αφενός μεν ο οικονομικός φορέας προσκομίζει έγγραφα και δικαιολογητικά προς απόδειξή τους, καίτοι δεν υποχρεούται, και αφετέρου αμφισβητούνται με επίκληση συγκεκριμένων λόγων από έτερο διαγωνιζόμενο. Σε αντίθετη

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

περίπτωση, θα καθίστατο δυνατή η συμμετοχή στα περαιτέρω στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας σε φορείς που δηλώνουν ανακριβή ή ψευδή στοιχεία, θα παραβιάζονταν οι αρχές της ίσης μεταχείρισης και διαφάνειας μεταξύ των διαγωνιζομένων με την εν τοις πράγμασι εξίσωση φορέων που πληρούν και φορέων που δεν πληρούν ρητούς όρους της Διακήρυξης εις βάρος της οικονομίας της διαγωνιστικής διαδικασίας.

13. Επειδή, το άρθρο 80 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «...1. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να απαιτούν τα πιστοποιητικά, τις βεβαιώσεις και τα λοιπά αποδεικτικά μέσα που αναφέρονται στις παρ. 2, 4 και 5 και στο Παράρτημα XII του Προσαρτήματος Α', ως απόδειξη της μη ύπαρξης λόγων αποκλεισμού, όπως αναφέρονται στα άρθρα 73 περί λόγων αποκλεισμού, και 74 περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, και της πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής, σύμφωνα με τα άρθρα 75 και 76. Οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτούν αποδεικτικά μέσα, πλην εκείνων που αναφέρονται στο παρόν άρθρο και στο άρθρο 82 περί προτύπων διασφάλισης ποιότητας και περιβαλλοντικής διαχείρισης. Όσον αφορά το άρθρο 78 περί στήριξης στις ικανότητες άλλων φορέων, οι οικονομικοί φορείς μπορούν να στηρίζονται σε οποιοδήποτε κατάλληλο μέσο προκειμένου να αποδείξουν στην αναθέτουσα αρχή ότι θα έχουν τους αναγκαίους πόρους στη διάθεσή τους...».

14. Επειδή, το άρθρο 82 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι «1. Οι αναθέτουσες αρχές, εάν απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικών εκδιδόμενων από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με ορισμένα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες, παραπέμπουν σε συστήματα διασφάλισης ποιότητας τα οποία βασίζονται στη σχετική σειρά ευρωπαϊκών προτύπων και έχουν πιστοποιηθεί από διαπιστευμένους οργανισμούς...».

15. Επειδή, το άρθρο 102 του ν. 4412/2016, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 42 του ν. 4782/2021 (ΦΕΚ Α'36) και ισχύει, ορίζει ότι : «Κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής, οι αναθέτουσες αρχές, τηρώντας τις αρχές της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας, ζητούν από τους προσφέροντες ή υποψήφιους οικονομικούς

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

φορείς, όταν οι πληροφορίες ή η τεκμηρίωση που πρέπει να υποβάλλονται είναι ή εμφανίζονται ελλιπείς ή λανθασμένες, συμπεριλαμβανομένων εκείνων στο ΕΕΕΣ, ή όταν λείπουν συγκεκριμένα έγγραφα, να υποβάλλουν, να συμπληρώνουν, να αποσαφηνίζουν ή να ολοκληρώνουν τις σχετικές πληροφορίες ή τεκμηρίωση, εντός προθεσμίας όχι μικρότερης των δέκα (10) ημερών και όχι μεγαλύτερης των είκοσι (20) ημερών από την ημερομηνία κοινοποίησης σε αυτούς της σχετικής πρόσκλησης». Κατά την έννοια των ως άνω διατάξεων η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητήσει να διορθωθούν ή να συμπληρωθούν σε επιμέρους σημεία τα στοιχεία που περιλαμβάνονται σε ένα φάκελο υποψηφιότητας, αρκεί να μην τροποποιείται η προσφορά του οικονομικού φορέα με τέτοιο τρόπο, ώστε να του δίνεται αθέμιτο πλεονέκτημα έναντι των λοιπών συμμετεχόντων στη διαδικασία ανάθεσης της σύμβασης και η αίτηση αυτή της αναθέτουσας αρχής να αφορά στοιχεία ή δεδομένα, των οποίων είναι αντικειμενικά εξακριβώσιμος ο προγενέστερος χαρακτήρας σε σχέση με το πέρας της προθεσμίας που είχε ταχθεί για την υποβολή υποψηφιότητας. Τα ανωτέρω ισχύουν κατ' αναλογία και για τυχόν ελλείπουσες δηλώσεις, υπό την προϋπόθεση ότι βεβαιώνουν γεγονότα αντικειμενικώς εξακριβώσιμα (ΣΤΕ ΕπΑν 237/2021). Η ανωτέρω, όμως, δυνατότητα συμπλήρωσης-διευκρίνησης προϋποθέτει αναγκαίως να έχει προηγηθεί σχετική απάντηση/εγγραφή στην προσφορά, που δεν ισχύει όμως σε περίπτωση παντελούς ελλείψεως ουσιωδών στοιχείων της προσφοράς (ΔεφΧανίων 18/2022), οπότε η συμπλήρωση αυτών θα συνιστούσε μεταγενέστερη (μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών) τροποποίηση της προσφοράς που έχει υποβληθεί κατά καταστρατήγηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της νομιμότητας.

16. Επειδή, το άρθρο 103 του ν. 4412/2016 ορίζει ότι : «1. Μετά από την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή ειδοποιεί εγγράφως τον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα που εκδίδονται σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 2690/1999 (Α' 74), όλων των δικαιολογητικών

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

του άρθρου 80, όπως καθορίζονται ειδικότερα στα έγγραφα της σύμβασης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού των άρθρων 73, περί λόγων αποκλεισμού, και 74, περί αποκλεισμού οικονομικού φορέα από δημόσιες συμβάσεις, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των άρθρων 75 έως 78. Τα δικαιολογητικά υποβάλλονται στην αναθέτουσα αρχή μέσω του ΕΣΗΔΗΣ. 2. Αν δεν προσκομισθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα, ή να παράσχει διευκρινήσεις με την έννοια του άρθρου 102, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης σε αυτόν. [...]Το παρόν εφαρμόζεται αναλόγως και όταν η αναθέτουσα αρχή ζητήσει την προσκόμιση των δικαιολογητικών κατά τη διαδικασία αξιολόγησης των προσφορών ή αιτήσεων συμμετοχής και πριν από το στάδιο κατακύρωσης, κατ' εφαρμογή του πρώτου εδαφίου της παρ. 5 του άρθρου 79, τηρουμένων των αρχών της ίσης μεταχείρισης και της διαφάνειας[...].».

17. Επειδή, στους κρίσιμους για την εξέταση της υπό κρίση προσφυγής όρους της διακήρυξης προβλέπεται ότι : «...2.2.6.1 Όσον αφορά στην τεχνική και επαγγελματική ικανότητα για την παρούσα διαδικασία σύναψης σύμβασης, οι οικονομικοί φορείς απαιτείται κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε (5) ετών έως τη δημοσίευση της παρούσας να έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την υλοποίηση αντίστοιχου έργου με το προκηρυσσόμενο και ειδικότερα: - ένα τουλάχιστον έργο που να αφορά την «...». Θα πρέπει το έργο που έχει υλοποιήσει ο οικονομικός φορέας να ανέρχεται τουλάχιστον στο 25% του προϋπολογισμού της παρούσας διακήρυξης άνευ ΦΠΑ. Δύνανται οι υποψήφιοι οικονομικοί φορείς να προτείνουν και περισσότερα του ενός έργου, αλλά θα πρέπει συνολικά τα έργα αυτά να αθροίζουν το 30% του προϋπολογισμού της παρούσας διακήρυξης.[...]2.2.7 Πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης Οι οικονομικοί φορείς που συμμετέχουν στη διαδικασία σύναψης της παρούσας απαιτείται να εξασφαλίζουν την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών και να διαθέτουν Πρότυπα Διασφάλισης Ποιότητας: - Πιστοποίηση ISO 9001 ή ισοδύναμο

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

πιστοποιητικό, εν ισχύ, με πεδίο εφαρμογής «...» [...] 2.2.8.1. Στήριξη στην ικανότητα τρίτων Οι οικονομικοί φορείς μπορούν, όσον αφορά τα κριτήρια της οικονομικής και χρηματοοικονομικής επάρκειας (της παραγράφου 2.2.5) και τα σχετικά με την τεχνική και επαγγελματική ικανότητα (της παραγράφου 2.2.6), να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, ασχέτως της νομικής φύσης των δεσμών τους με αυτούς. Στην περίπτωση αυτή, αποδεικνύουν ότι θα έχουν στη διάθεσή τους τους αναγκαίους πόρους, με την προσκόμιση της σχετικής δέσμευσης των φορέων στην ικανότητα των οποίων στηρίζονται. Ειδικά, όσον αφορά στα κριτήρια επαγγελματικής ικανότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, οι οικονομικοί φορείς, μπορούν να στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων, μόνο, εάν οι τελευταίοι θα εκτελέσουν τις εργασίες ή τις υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες. Όταν οι οικονομικοί φορείς στηρίζονται στις ικανότητες άλλων φορέων όσον αφορά τα κριτήρια που σχετίζονται με την απαιτούμενη με τη διακήρυξη οικονομική και χρηματοοικονομική επάρκεια, οι εν λόγω οικονομικοί φορείς και αυτοί στους οποίους στηρίζονται είναι από κοινού υπεύθυνοι για την εκτέλεση της σύμβασης[...] 2.2.8.2. Υπεργολαβία Ο οικονομικός φορέας αναφέρει στην προσφορά του το τμήμα της σύμβασης που προτίθεται να αναθέσει υπό μορφή υπεργολαβίας σε τρίτους, καθώς και τους υπεργολάβους που προτείνει.[...] 2.2.9. Κανόνες απόδειξης ποιοτικής επιλογής Το δικαίωμα συμμετοχής των οικονομικών φορέων και οι όροι και προϋποθέσεις συμμετοχής τους, όπως ορίζονται στις παραγράφους 2.2.1 έως 2.2.8, κρίνονται κατά την υποβολή της προσφοράς δια του ΕΕΕΣ κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 2.2.9.1, κατά την υποβολή των δικαιολογητικών της παραγράφου 2.2.9.2 και κατά τη σύναψη της σύμβασης δια της υπεύθυνης δήλωσης, της περ. δ' της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016.[...] 2.2.9.1 Προκαταρκτική απόδειξη κατά την υποβολή προσφορών Προς προκαταρκτική απόδειξη ότι οι προσφέροντες οικονομικοί φορείς: α) δεν βρίσκονται σε μία από τις καταστάσεις της παραγράφου 2.2.3 και β) πληρούν

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

τα σχετικά κριτήρια επιλογής των παραγράφων 2.2.4, 2.2.5 και 2.2.6 της παρούσης, προσκομίζουν κατά την υποβολή της προσφοράς τους ως δικαιολογητικό συμμετοχής, το προβλεπόμενο από το άρθρο 79 παρ. 1 και 3 του ν. 4412/2016 Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (ΕΕΕΣ), σύμφωνα με το επισυναπτόμενο στην παρούσα Παράρτημα ΙΙΙ, το οποίο ισοδυναμεί με ενημερωμένη υπεύθυνη δήλωση, με τις συνέπειες του ν. 1599/1986.[...]

2.2.9.2 Αποδεικτικά μέσα Α. Για την απόδειξη του δικαιώματος συμμετοχής κατά το άρθρο 2.2.1.2, της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού κατ' άρθρο 2.2.3 και της πλήρωσης των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής κατά τις παραγράφους 2.2.4, 2.2.5 και 2.2.6, οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα δικαιολογητικά του παρόντος. Η προσκόμιση των εν λόγω δικαιολογητικών γίνεται κατά τα οριζόμενα στην παράγραφο 3.2 από τον προσωρινό ανάδοχο. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από προσφέροντες, σε οποιοδήποτε χρονικό σημείο κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, να υποβάλλουν όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά, όταν αυτό απαιτείται για την ορθή διεξαγωγή της διαδικασίας [...]

Β.5. Για την απόδειξη της συμμόρφωσής τους με πρότυπα διασφάλισης ποιότητας και πρότυπα περιβαλλοντικής διαχείρισης της παραγράφου 2.2.7 οι οικονομικοί φορείς προσκομίζουν τα ζητούμενα πιστοποιητικά που αφορούν στην ποιότητα των υπηρεσιών που παρέχει ο προσφέρων (πιστοποιητικά διασφάλισης ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών ή επίσημες βεβαιώσεις από αρμόδια γραφεία ή υπηρεσίες για την τήρηση προδιαγραφών ή προτύπων) σε ισχύ, ήτοι πιστοποιητικά από ανεξάρτητους διαπιστευμένους φορείς για τη διαχείριση της ποιότητας υπηρεσιών, ή άλλα αποδεικτικά στοιχεία για ισοδύναμα μέτρα διασφάλισης ποιότητας, εφόσον ο υποψήφιος οικονομικός φορέας δεν είχε τη δυνατότητα να αποκτήσει τα εν λόγω πιστοποιητικά εντός των σχετικών προθεσμιών για λόγους για τους οποίους δεν ευθύνεται ο ίδιος, υπό την προϋπόθεση ότι ο οικονομικός φορέας αποδεικνύει ότι τα προτεινόμενα μέτρα διασφάλισης ποιότητας πληρούν τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας [...]

Β.9. Στην περίπτωση που οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες άλλων φορέων, σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.8 για την απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους, προσκομίζει,

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

ιδίως, σχετική έγγραφη δέσμευση των φορέων αυτών για τον σκοπό αυτό. Ειδικότερα, προσκομίζεται έγγραφο (συμφωνητικό ή σε περίπτωση νομικού προσώπου απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης αυτού ή σε περίπτωση φυσικού προσώπου υπεύθυνη δήλωση), δυνάμει του οποίου αμφότεροι, διαγωνιζόμενος οικονομικός φορέας και τρίτος φορέας, εγκρίνουν τη μεταξύ τους συνεργασία για την κατά περίπτωση παροχή προς τον διαγωνιζόμενο της χρηματοοικονομικής ή/και τεχνικής ή/και επαγγελματικής ικανότητας του φορέα, ώστε αυτή να είναι στη διάθεση του διαγωνιζόμενου για την εκτέλεση της Σύμβασης. Η σχετική αναφορά θα πρέπει να είναι λεπτομερής και να αναφέρει κατ' ελάχιστον τους συγκεκριμένους πόρους που θα είναι διαθέσιμοι για την εκτέλεση της σύμβασης και τον τρόπο δια του οποίου θα χρησιμοποιηθούν αυτοί για την εκτέλεση της σύμβασης. Ο τρίτος θα δεσμεύεται ρητά ότι θα διαθέσει στον διαγωνιζόμενο τους συγκεκριμένους πόρους κατά τη διάρκεια της σύμβασης και ο διαγωνιζόμενος ότι θα κάνει χρήση αυτών σε περίπτωση που του ανατεθεί η σύμβαση. [...] Σε περίπτωση που ο τρίτος διαθέτει στοιχεία τεχνικής ή επαγγελματικής καταλληλότητας που σχετίζονται με τους τίτλους σπουδών και τα επαγγελματικά προσόντα που ορίζονται στην περίπτωση στ' του Μέρους ΙΙ του Παραρτήματος ΧΙΙ του Προσαρτήματος Α του ν. 4412/2016 ή με την σχετική επαγγελματική εμπειρία, θα δεσμεύεται ότι θα εκτελέσει τις εργασίες ή υπηρεσίες για τις οποίες απαιτούνται οι συγκεκριμένες ικανότητες, δηλώνοντας το τμήμα της σύμβασης που θα εκτελέσει.[...] 2.4.6 Λόγοι απόρριψης προσφορών Η αναθέτουσα αρχή με βάση τα αποτελέσματα του ελέγχου και της αξιολόγησης των προσφορών, απορρίπτει, σε κάθε περίπτωση, προσφορά: α) η οποία αποκλίνει από απαραίτους όρους περί σύνταξης και υποβολής της προσφοράς, ή δεν υποβάλλεται εμπρόθεσμα με τον τρόπο και με το περιεχόμενο που ορίζεται στην παρούσα και συγκεκριμένα στις παραγράφους 2.4.3. (Περιεχόμενο φακέλων δικαιολογητικών συμμετοχής, τεχνικής προσφοράς), [...] β) η οποία περιέχει ατελείς, ελλιπείς, ασαφείς ή λανθασμένες πληροφορίες ή τεκμηρίωση, συμπεριλαμβανομένων των πληροφοριών που περιέχονται στο ΕΕΕΣ, εφόσον αυτές δεν επιδέχονται συμπλήρωσης, διόρθωσης, αποσαφήνισης ή διευκρίνισης ή, εφόσον επιδέχονται, δεν έχουν

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

αποκατασταθεί από τον προσφέροντα, εντός της προκαθορισμένης προθεσμίας, σύμφωνα το άρθρο 102 του ν. 4412/2016 και την παρ. 3.1.2.1 της παρούσας διακήρυξης, [...] ιβ) εάν από τα δικαιολογητικά του άρθρου 103 του ν. 4412/2016, που προσκομίζονται από τον προσωρινό ανάδοχο, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της παρούσας ή η πλήρωση μιας ή περισσότερων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής, σύμφωνα με τις παραγράφους 2.2.4. επ., περί κριτηρίων επιλογής [...] 3.2 Πρόσκληση υποβολής δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου – Δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου. Μετά την αξιολόγηση των προσφορών, η αναθέτουσα αρχή αποστέλλει σχετική ηλεκτρονική πρόσκληση στον προσφέροντα, στον οποίο πρόκειται να γίνει η κατακύρωση («προσωρινό ανάδοχο»), μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού στο ΕΣΗΔΗΣ και τον καλεί να υποβάλει εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής έγγραφης ειδοποίησης σε αυτόν, τα αποδεικτικά έγγραφα νομιμοποίησης και τα πρωτότυπα ή αντίγραφα όλων των δικαιολογητικών που περιγράφονται στην παράγραφο 2.2.9.2. της παρούσας διακήρυξης, ως αποδεικτικά στοιχεία για τη μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού της παραγράφου 2.2.3 της διακήρυξης, καθώς και για την πλήρωση των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής των παραγράφων 2.2.4 - 2.2.8 αυτής.[...] Αν δεν προσκομισθούν τα παραπάνω δικαιολογητικά ή υπάρχουν ελλείψεις σε αυτά που υποβλήθηκαν, η αναθέτουσα αρχή καλεί τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά ή να συμπληρώσει τα ήδη υποβληθέντα ή να παράσχει διευκρινήσεις, με την έννοια του άρθρου 102 του ν. 4412/2016, εντός δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της σχετικής πρόσκλησης σε αυτόν.[...] Απορρίπτεται η προσφορά του προσωρινού αναδόχου, καταπίπτει υπέρ της αναθέτουσας αρχής η εγγύηση συμμετοχής του και η κατακύρωση γίνεται στον προσφέροντα που υπέβαλε την αμέσως επόμενη πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, τηρουμένης της ανωτέρω διαδικασίας, εάν: [...] iii) από τα δικαιολογητικά που προσκομίσθηκαν νομίμως και εμπροθέσμως, δεν αποδεικνύεται η μη συνδρομή των λόγων αποκλεισμού σύμφωνα με την παράγραφο 2.2.3 (λόγοι

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

αποκλεισμού) ή η πλήρωση μιας ή περισσοτέρων από τις απαιτήσεις των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής σύμφωνα με τις παραγράφους 2.2.4 έως 2.2.8 (κριτήρια ποιοτικής επιλογής) της παρούσας...». Κατά δε τα παγίως γενόμενα δεκτά από τη νομολογία, η διακήρυξη του διαγωνισμού αποτελεί κανονιστική πράξη, η οποία διέπει το διαγωνισμό και δεσμεύει τόσο την αναθέτουσα αρχή, η οποία διενεργεί αυτόν, όσο και τους διαγωνιζόμενους. Η δε παράβαση των διατάξεων (όρων) αυτής, οδηγεί σε ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού και των κατακυρωτικών αυτού πράξεων. Κατά συνέπεια, τυχόν παράβαση ουσιώδους όρου της διακήρυξης, είτε κατά τη διάρκεια του διαγωνισμού, είτε κατά τη συνομολόγηση της σύμβασης, καθιστά μη νόμιμη τη σχετική διαδικασία. Επομένως, η αναθέτουσα αρχή θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και είναι υποχρεωμένη να τους εφαρμόσει χωρίς παρεκκλίσεις. Παρομοίως, οι διαγωνιζόμενοι πρέπει να τηρούν απολύτως τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

18. Επειδή, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος διότι δεν πληροί το κριτήριο επιλογής του όρου 2.2.7 της διακήρυξης καθώς στην τεχνική του προσφορά όπου παραθέτει το πεδίο εφαρμογής της πιστοποίησης ISO 9001, δεν αναφέρει απολύτως τίποτα για «...», κατόπιν δε σχετικής διευκρίνισης της αναθέτουσας αρχής συνομολογεί την έλλειψη του πιστοποιητικού ISO 9001 που κατέχει, αφού προσκομίζει πιστοποιητικό που αναφέρεται μόνο σε «...», αλλά όχι σε «...». Επίσης, ο προσφεύγων προβάλλει ότι ο παρεμβαίνων προσκόμισε με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης πιστοποιητικό ISO 9001 στο οποίο το πεδίο εφαρμογής παρέμενε το ίδιο με το προηγούμενο και άρα δεν καλύπτει την «...». Εξάλλου, κατά τον προσφεύγοντα, ενόψει των ως άνω ελλείψεων των εγγράφων του παρεμβαίνοντος είναι προδήλως ανακριβής η καταφατική απάντηση που έδωσε ο παρεμβαίνων στο ΕΕΕΣ του, σχετικά με τη δυνατότητα προσκόμισης πιστοποιητικών που βεβαιώνουν ότι συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας.

19. Επειδή, στον όρο 2.2.7 της διακήρυξης τίθεται ως κριτήριο επιλογής οι διαγωνιζόμενοι να διαθέτουν, εν ισχύ, πιστοποίηση διασφάλισης

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

ποιότητας κατά ISO 9001 ή ισοδύναμο, με πεδίο εφαρμογής ειδικώς στην «...» και, άρα, εφόσον προσδιορίζεται ρητώς στη διακήρυξη το πεδίο εφαρμογής του πιστοποιητικού ISO 9001, απαιτείται το ζητούμενο πεδίο, ήτοι, εν προκειμένω, οι τρεις διαφορετικές και συγκεκριμένες δραστηριότητες της «...» να αναγράφονται σαφώς στο προσκομιζόμενο πιστοποιητικό ISO, άλλως συντρέχει λόγος αποκλεισμού. Περαιτέρω, προς πλήρωση του κριτηρίου του όρου 2.2.7 της διακήρυξης, ο συμμετέχων οφείλει να προβεί προαποδεικτικώς σε σχετική δήλωση στο ΕΕΕΣ του συμφωνα με τον όρο 2.2.9.1 της διακήρυξης, κατά δε τα αναφερόμενα στον όρο 2.2.9.2.B5 της διακήρυξης, στο στάδιο των δικαιολογητικών κατακύρωσης. ο προσωρινός ανάδοχος υποχρεούται να προσκομίσει προς απόδειξη του ως άνω κριτηρίου το σχετικό πιστοποιητικό. Επισημαίνεται ότι στον όρο 2.2.9.2 της διακήρυξης προβλέπεται ότι η αναθέτουσα αρχή δύναται να ζητήσει από τους υποψηφίους να προσκομίσουν σε προγενέστερο στάδια όλα ή ορισμένα δικαιολογητικά κατακύρωσης, προκειμένου, κατά τα εκτεθέντα υπό σκέψη 12, να ελέγξει την αλήθεια και ακρίβεια των δηλωθέντων στο ΕΕΕΣ.

20. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο παρεμβαίνων απάντησε καταφατικά στο ερώτημα της Ενότητας Δ του Μέρους του ΕΕΕΣ του «*Θα είναι σε θέση ο οικονομικός φορέας να προσκομίσει πιστοποιητικά που έχουν εκδοθεί από ανεξάρτητους οργανισμούς που βεβαιώνουν ότι ο οικονομικός φορέας συμμορφώνεται με τα απαιτούμενα πρότυπα διασφάλισης ποιότητας, συμπεριλαμβανομένης της προσβασιμότητας για άτομα με ειδικές ανάγκες*» και υπέβαλε με την προσφορά του αρχείο υπό τίτλο «2.4.3.2 Τεχνική προσφορά» στη σελ. 36 του οποίου αναφέρεται ότι διαθέτει «*Πιστοποίηση κατά ΕΛΟΤ EN ISO 9001:2015*• «...»• «...» • «...»• «...»• «...»• «...»• «...» • «...». Επομένως, εκ της ανωτέρω αναφοράς δεν προκύπτει ότι ο παρεμβαίνων διαθέτει πιστοποίηση ISO 9001:2015 με το ζητούμενο στον όρο 2.2.7 της διακήρυξης πεδίο εφαρμογής στην «...», ενόψει δε τούτου, ορθώς η αναθέτουσα αρχή αιτήθηκε, κατ' εφαρμογήν των όρων 2.2.9.2 και 3.1.2 της διακήρυξης, την παροχή σχετικών διευκρινίσεων. Ωστόσο, ο παρεμβαίνων προσκόμισε με τις διευκρινίσεις το υπ' αριθμ. «...» πιστοποιητικό ISO 9001, με ημερομηνία

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

πιστοποίησης 15.06.2020, το πεδίο εφαρμογής του οποίου καλύπτει μόνον την «...» και όχι την «...». Δοθέντος δε ότι ο παρεμβαίνων, ως επιμελής και ευλόγως ενημερωμένος υποψήφιος όφειλε να γνωρίζει ότι για την παραδεκτή συμμετοχή του στο διαγωνισμό απαιτείται να διαθέτει πιστοποιητικό ISO 9001:2015 με πεδίο εφαρμογής στην «...», αλυσιτελώς αναφέρει ότι δεν μπορεί να αναφέρονται στο πιστοποιητικό μία προς μία κάθε επιμέρους δραστηριότητα καθώς και ότι τα πεδία πιστοποίησης δεν προκύπτουν από κάποια τυχόν προδιατυπωμένη κατηγοριοποίηση προπεριγραφισών δραστηριοτήτων αλλά αποτελούν αντικείμενο, κατά περίπτωση, από τον κάθε φορέα πιστοποίησης, περιγραφής του αντικειμένου δραστηριοτήτων της πιστοποιούμενης επιχείρησης. Εξάλλου, απαραδέκτως ο παρεμβαίνων προσκομίζει το πρώτον ενώπιον της ΕΑΔΗΣΥ τη με αριθ. πρωτ. 1012/23.10.2023 επιστολή του φορέα πιστοποίησης "...", καθώς όφειλε να την είχε υποβάλλει ενώπιον της αναθέτουσας αρχής όταν κλήθηκε για διευκρινίσεις επί του πιστοποιητικού ISO που διαθέτει, δεδομένου ότι ανέκυψαν αμφιβολίες ως προς την εκ μέρους του πλήρωση του κριτηρίου επιλογής του όρου 2.2.7 της διακήρυξης. Σε καθέ δε περίπτωση, αλυσιτελώς ο παρεμβαίνων επικαλείται την ως άνω επιστολή διότι, ως αναφέρεται σε αυτή *«...Στα πλαίσια υλοποίησης της δραστηριότητας “...” η εταιρεία «...» εκτελεί έργα και δραστηριότητες «...» και άρα δεν δηλώνεται ότι ο παρεμβαίνων είναι πιστοποιημένος στην «...», παρά μόνον ότι εκτελεί σχετικές εργασίες, γεγονός το οποίο αποτελεί έτερο ζήτημα. Ομοίως, αλυσιτελώς προβάλλονται και οι αιτιάσεις του παρεμβαίνοντος περί δεύτερης κλήσης του να προσκομίσει έτερο, νέο πιστοποιητικό με το ζητούμενο από τη διακήρυξη πεδίο εφαρμογής, εφόσον κλήθηκε ήδη προς τούτο και δεν υπέβαλε το απαιτούμενο πιστοποιητικό, ενώ ούτε ισχυρίζεται ότι πράγματι διαθέτει πιστοποιητικό ISO 9001 στο πεδίο της «...». Σημειωτέον ότι, και κατά το στάδιο υποβολής των δικαιολογητικών κατακύρωσης ο παρεμβαίνων προσκόμισε το με αριθμό ΣΔΠ «...» πιστοποιητικό ISO 9001 με πεδίο εφαρμογής που δεν καλύπτει την «...». Άλλωστε, δεν συντρέχει εφαρμογή της δυνατότητας δεύτερης κλήσης λόγω ελλείψεων των αρχικώς υποβληθέντων δικαιολογητικών κατακύρωσης στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή ,κατ’ άρθρον 79 παρ. 5 του ν.*

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

4412/2016 και της αντίστοιχης διάταξης του όρου 2.2.9.2 της διακήρυξης, καλεί το διαγωνιζόμενο, στο στάδιο της προαπόδειξης και κατόπιν αμφιβολιών που ανέκυψαν ως προς την πλήρωση του κριτηρίου επιλογής, να προσκομίσει το αντίστοιχο δικαιολογητικό κατακύρωσης. Επομένως, εσφαλμένως ο παρεμβαίνων επικαλείται την υπ' αριθμ. Σ827/2023 απόφαση της ΕΑΔΗΣΥ, η οποία ρητώς και σαφώς αναφέρεται σε υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να καλέσει για δεύτερη φορά τον προσωρινό ανάδοχο να προσκομίσει τα ελλείποντα δικαιολογητικά, ανεξαρτήτως του είδους, του αριθμού και της σημασίας των ελλείψεων των δικαιολογητικών κατακύρωσης και προδήλως δεν αναφέρεται σε δυνατότητα απεριόριστης ή κατ' επανάληψη κλήσης του προσωρινού αναδόχου, η οποία δεν επιτρέπεται κατ' άρθρον 103 του ν. 4412/2016. Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή όφειλε ,κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του παρεμβαίνοντος διότι δεν απέδειξε ότι πληροί το κριτήριο επιλογής του όρου 2.2.7 της διακήρυξης κατά το στάδιο υποβολής των προσφορών αλλά και των δικαιολογητικών κατακύρωσης, ενόψει δε τούτου παρέλκουν ως αλυσιτελείς οι ισχυρισμοί του προσφεύγοντος περί ανακριβούς δήλωσης στο ΕΕΕΣ του παρεμβαίνοντος και ο σχετικός λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

21. Επειδή, ο προσφεύγων ισχυρίζεται ότι μη νομίμως κρίθηκε αποδεκτή η προσφορά του παρεμβαίνοντος διότι προσκόμισε με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης δύο δηλώσεις συνεργασίας υπογραφείσες εκ μέρους των νομίμων εκπροσώπων της "... " και μία δήλωση συνεργασίας υπογραφείσα εκ μέρους του νομίμου εκπροσώπου της "...", στις ικανότητες των οποίων στηρίζεται ο παρεμβαίνων, από τις οποίες δεν προκύπτει με λεπτομέρεια, ο τρόπος συνεργασίας τους, ούτε το εύρος και το είδος των συμβατικών εργασιών που πρόκειται να εκτελεσθούν από τους τρίτους. Επίσης, ο προσφεύγων προβάλλει ότι από την επισκόπηση του φακέλου δικαιολογητικών κατακύρωσης του παρεμβαίνοντος δεν προκύπτει ότι έχει προσκομίσει απόφαση του στην οποία να δηλώνεται η βούλησή του να στηριχθεί σε τρίτους φορείς. Πέραν των ανωτέρω, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι οικονομικοί φορείς "... " και "...", στην επαγγελματική

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

εμπειρία των οποίων στηρίζεται ο παρεμβαίνων προς πλήρωση των απαιτήσεων του όρου 2.2.6.1 δεν έχουν δηλωθεί ως υπεργολάβοι, στη δε προσφορά του παρεμβαίνοντος δεν περιέχεται καμία αναφορά στα τμήματα της σύμβασης που πρόκειται να εκτελεστούν από τους τρίτους φορείς, ούτε στο ποσοστό που αντιστοιχεί στις συμβατικές εργασίες που πρόκειται να εκτελεστούν από αυτούς, το δε γεγονός ότι από το διαμορφωθέν εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής ΕΕΕΣ εξέλιπε το επίμαχο πεδίο, δεν αίρει την υποχρέωση του παρεμβαίνοντος να παραθέσει τα σχετικά στοιχεία στη συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση.

22. Επειδή, στον όρο 2.2.6.1 της διακήρυξης τίθεται ως κριτήριο τεχνικής ικανότητας οι διαγωνιζόμενοι να έχουν εκτελέσει και ολοκληρώσει επιτυχώς, κατά τη διάρκεια των τελευταίων πέντε ετών, ένα τουλάχιστον έργο που να αφορά την «...». Περαιτέρω, στον όρο 2.2.8.1 της διακήρυξης προβλέπεται η δυνατότητα στήριξης σε τρίτο φορέα για την πλήρωση του κριτηρίου περί επαγγελματικής εμπειρίας, οπότε στην περίπτωση αυτή θα πρέπει ο τρίτος φορέας να αναλάβει και την εκτέλεση του τμήματος της σύμβασης για το οποίο παρέχει τη στήριξη στον συμμετέχοντα, και, άρα, κατά τα εκτεθέντα υπό σκέψη 11, πρέπει να δηλωθεί από τον υποψήφιο και ως υπεργολάβος του για το τμήμα της σύμβασης που θα εκτελέσει. Επομένως, βάσει των προεκτεθέντων, σε περίπτωση που συμμετέχων δηλώνει στο ΕΕΕΣ του ότι στηρίζεται στην επαγγελματική εμπειρία τρίτου, τότε οφείλει να δηλώσει στο ΕΕΕΣ του όχι μόνον τη στήριξη που του παρέχει το τρίτο πρόσωπο αλλά και συγχρόνως ότι αποτελεί υπεργολάβος του για τα συγκεκριμένα τμήματα της σύμβασης που του παρέχει στήριξη, άλλως συντρέχει λόγος αποκλεισμού της προσφοράς, ερειδόμενος στην παράλειψη υποβολής ΕΕΕΣ με το απαιτούμενο, κατά τους όρους 2.2.8 και 2.2.9 της διακήρυξης, περιεχόμενο. Και ναι μεν το υπόδειγμα ΕΕΕΣ του Παραρτήματος Ι της διακήρυξης δεν περιλαμβάνει σχετικό πεδίο για τη δήλωση της υπεργολαβίας, όμως τούτο δεν αναιρεί τη συγκεκριμένη υποχρέωση, εκ του όρου 2.2.8 της διακήρυξης, δήλωσης της στήριξης σε τρίτο φορέα και συγχρόνως υπεργολαβικής ανάθεσης, διότι, καταρχάς, ο όρος 2.2.9.1 της διακήρυξης παραπέμπει στο τυποποιημένο έντυπο του Παραρτήματος 2 του

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

Εκτελεστικού Κανονισμού (ΕΕ) 2016/7 της Επιτροπής της 5ης Ιανουαρίου 2016, οι δε διαγωνιζόμενοι, ως ευλόγως ενημερώμενοι υποψηφίοι, οφείλουν να μεριμνήσουν για τη διαμόρφωση του ΕΕΕΣ κατά τις απαιτήσεις του διαγωνισμού και την ορθή συμπλήρωσή του, ενώ, σε κάθε περίπτωση, οι συμμετέχοντες έχουν τη δυνατότητα να υποβάλλουν συνοδευτική υπεύθυνη δήλωση προς συμπλήρωση των πληροφοριών που παρέχουν στο ΕΕΕΣ τους. Επιπροσθέτως και πέραν των ανωτέρω, στην περίπτωση που οικονομικός φορέας επιθυμεί να στηριχθεί στις ικανότητες τρίτων φορέων, εφόσον ανακηρυχθεί προσωρινός ανάδοχος απαιτείται, κατά τον όρο 2.2.9.2.B.9 της διακήρυξης, να προσκομίσει ως δικαιολογητικό κατακύρωσης, για την απόδειξη ότι θα έχει στη διάθεσή του τους αναγκαίους πόρους είτε συμφωνητικό είτε σε περίπτωση νομικού προσώπου απόφαση του αρμοδίου οργάνου διοίκησης του είτε σε περίπτωση φυσικού προσώπου υπεύθυνη δήλωση, δυνάμει των οποίων ο διαγωνιζόμενος και ο τρίτος φορέας, εγκρίνουν τη μεταξύ τους συνεργασία με λεπτομερή αναφορά, κατ' ελάχιστον, των συγκεκριμένων πόρων που θα είναι διαθέσιμοι για την εκτέλεση της σύμβασης και του τρόπου δια του οποίου θα χρησιμοποιηθούν αυτοί για την εκτέλεση της σύμβασης.

23. Επειδή, ως προκύπτει από τα στοιχεία του φακέλου και δεν αμφισβητείται, ο παρεμβαίνων δήλωσε στο ΕΕΕΣ του ότι στηρίζεται στους τρίτους φορείς «...» και «...» για την πλήρωση του κριτηρίου τεχνικής ικανότητας του όρου 2.2.6.1 της διακήρυξης που αφορά την επαγγελματική εμπειρία επιτυχούς ολοκλήρωσης αντίστοιχου έργου. Ενόψει τούτου, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, οι τρίτοι φορείς «...» και «...» αποτελούν υποχρεωτικώς εκ του νόμου και της διακήρυξης υπεργολάβοι του παρεμβαίνοντος, με αποτέλεσμα ο τελευταίος να οφείλει να δηλώσει στο ΕΕΕΣ του τους εν λόγω τρίτους φορείς ως υπεργολάβους του, που όμως δεν έπραξε με αποτέλεσμα να συντρέχει πλημμελής προς τούτο και εσφαλμένη συμπλήρωση του ΕΕΕΣ του. Ούτε εξάλλου, σχετική υπεργολαβική δήλωση του παρεμβαίνοντα ως προς τους τρίτους φορείς «...» και «...» δεν περιλαμβάνεται σε συνοδευτική δήλωση ή σε έτερο έγγραφο της προσφοράς, όπως επίσης, σε κανένα σημείο της προσφοράς του παρεμβαίνοντος δεν

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

αναφέρεται ο τρόπος της μεταξύ τους συνεργασίας ή/και τα τμήματα της σύμβασης που πρόκειται να εκτελεστούν από τους εν λόγω υπεργολάβους/δανειζόντες τρίτους φορείς καθώς και οι συμβατικές εργασίες που πρόκειται να εκτελεστούν από αυτούς. Προδήλως αβασίμως, κατά τα εκτεθέντα στην προηγούμενη σκέψη, ο παρεμβαίνων προβάλλει ότι υποχρέωση υπεργολαβικής ανάθεσης συντρέχει μόνον ως προς τον τρίτο φορέα που παρέχει στήριξη για τα επαγγελματικά προσόντα, δοθέντος ότι ευθέως από το νόμο και τη διακήρυξη προκύπτει ότι αφορά και την περίπτωση της παροχής από τρίτο φορέα στήριξης για την επαγγελματική εμπειρία. Εξάλλου, οι ως άνω πλημμέλειες της προσφοράς του παρεμβαίνοντος δεν είναι δεκτικές διευκρίνισης, καθώς αποτελούν ουσιώδεις ελλείψεις, η δε τυχόν κλήση, κατ' άρθρον 102 του ν. 4412/2016, θα συνεπάγονταν τη μεταγενέστερη, ανεπίτρεπτη τροποποίηση της προσφοράς του παρεμβαίνοντος. Παρά ταύτα, η αναθέτουσα αρχή, αν και διαπίστωσε ότι δεν προκύπτει από την προσφορά του παρεμβαίνοντος το συγκεκριμένο είδος εργασιών καθώς και το συγκεκριμένο μέρος του συνολικού έργου το οποίο θα εκτελέσουν οι τρίτοι φορείς «...» και «...», κάλεσε τον παρεμβαίνοντα να διευκρινίσει το ακριβές είδος των εργασιών και το τμήμα του συνολικού έργου που αυτοί θα εκτελέσουν. Ο δε παρεμβαίνων δήλωσε ότι *«... η στήριξή μας στις εταιρείες «...» και «...» για την κάλυψη της απαίτησης προηγούμενης εμπειρίας αφορά αποκλειστικά και μόνον τον δανεισμό της εμπειρίας των τελευταίων αναφορικά με το αντίστοιχο με το προκυρηχθέν έργο. ..., η στήριξη της εταιρείας μας στις εταιρείες «...» και «...» για την κάλυψη της απαίτησης περί προηγούμενης ύπαρξης και καλής εκτέλεσης ενός τουλάχιστον αντίστοιχου έργου, έχει την έννοια ότι οι τελευταίες δανειζουσες εταιρείες θα μας παρέχουν επικουρικά την απαιτούμενη ανάλογη τεχνογνωσία τους...»*. Επομένως, και ανεξαρτήτως της νομιμότητας ή μη της ως άνω κλήσης της αναθέτουσας αρχής, εκ των διευκρινίσεων του παρεμβαίνοντος δεν προκύπτει ο τρόπος συνεργασίας μεταξύ του ιδίου και των προαναφερόμενων τρίτων φορέων, οι προς διάθεση συγκεκριμένοι πόροι και το αντικείμενο των εργασιών που πρόκειται να εκτελεσθεί εκ μέρους των τρίτων φορέων και η αναθέτουσα αρχή όφειλε να απορρίψει την προσφορά

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

του παρεμβαίνοντος, Πέραν και ανεξαρτήτως των ανωτέρω, ο παρεμβαίνων προσκόμισε με τα δικαιολογητικά κατακύρωσης τις από 30.03.2023 δηλώσεις συνεργασίας των τρίτων φορέων «...» και «...» στις οποίες αναφέρεται μόνον ότι *«...αποδέχομαι την υλοποίηση του προαναφερόμενου τμήματος του έργου σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης τους οποίους γνωρίζω και αποδέχομαι πλήρως και ανεπιφύλακτα και δεσμεύομαι για όλο το διάστημα της σύμβασης να βρίσκομαι στη διάθεση της Αναθέτουσας Αρχής για τις ανάγκες του έργου»*. Ως εκ τούτου, βασίμως προβάλλει ο προσφεύγων ότι οι ως άνω δηλώσεις είναι εξαιρετικά ελλιπείς και δεν ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του όρου 2.2.9.2.B9 της διακήρυξης περί λεπτομερούς αναφοράς των συγκεκριμένων πόρων που θα είναι διαθέσιμοι για την εκτέλεση της σύμβασης, του τρόπου συνεργασίας των μερών και των συγκεκριμένων εργασιών που θα εκτελέσουν οι τρίτοι φορείς. Εφόσον όμως οι ως άνω επίμαχες υπεύθυνες δηλώσεις αποτελούν δικαιολογητικά κατακύρωσης, τυχόν ελλείψεις τους συνεπάγονται την υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να καλέσει εκ νέου τον παρεμβαίνοντα να τις συμπληρώσει. Εντούτοις, εν προκειμένω, η σχετική κλήση παρίσταται αλυσιτελής, δοθέντος ότι ως έχει ήδη εκτεθεί, συντρέχει λόγος απόρριψης της προσφοράς του παρεμβαίνοντος αλλά και για τον πρόσθετο λόγο ότι ο παρεμβαίνων κλήθηκε σε προγενέστερο στάδιο να προσδιορίσει και να συγκεκριμενοποιήσει τον τρόπο συνεργασίας με τους τρίτους φορείς «...» και «...», το οποίο όμως δεν έπραξε. Ομοίως, για τον ίδιο διττο λόγο, παρίσταται αλυσιτελής η εκ νέου κλήση του παρεμβαίνοντος, παρά το γεγονός ότι έχει παραλείψει να υποβάλει την απόφαση του οργάνου διοίκησής του περί της έγκρισης στήριξης στους συγκεκριμένους τρίτους φορείς, Συνεπώς, βάσει των ανωτέρω, η αναθέτουσα αρχή όφειλε, κατά δεσμία αρμοδιότητα, να απορρίψει την προσφορά του παρεμβαίνοντος λόγω μη δήλωσης στην προσφορά του της υπεργολαβικής ανάθεσης στους τρίτους φορείς «...» και «...» και ο σχετικός λόγος της προσφυγής πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος.

24. Επειδή, κατ' ακολουθίαν των ανωτέρω, η υπό κρίση προδικαστική προσφυγή πρέπει να γίνει δεκτή, να απορριφθεί η παρέμβαση, να ακυρωθούν οι με αριθμ. πρωτ. .../214758/04.05.2023, .../279027/8.06.2023,

Αριθμός απόφασης: 1802 /2023

.../326927/7.07.2023 και .../ 476510/6.10.2023 αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής, κατά το σκέλος που αφορούν την αποδοχή της προσφοράς του παρεμβαίνοντος και την ανακήρυξη του ως προσωρινού και οριστικού αναδόχου και να επιστραφεί το παράβολο που κατέθεσε ο προσφεύγων, κατ' άρθρο 363 του ν. 4412/2016.

Για τους λόγους αυτούς

Δέχεται την προσφυγή

Απορρίπτει την παρέμβαση

Ακυρώνει τις με αριθμ πρωτ. .../214758/04.05.2023, .../279027/ 8.06.2023, .../326927/7.07.2023 και .../476510/6.10.2023 αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής κατά τα οριζόμενα στο σκεπτικό της παρούσας

Ορίζει την επιστροφή στον προσφεύγοντα του παραβόλου ποσού 1.815 ευρώ

Κρίθηκε και αποφασίσθηκε στις 27 Νοεμβρίου 2023 και εκδόθηκε στις 6 Δεκεμβρίου 2023 στον Άγιο Ιωάννη Ρέντη.

**Η ΠΡΟΕΔΡΟΣ
ΒΑΣΙΛΙΚΗ ΚΑΡΑΔΗΜΑ**

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΡΟΥΜΕΛΙΩΤΗ**